

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ МЕНЕДЖМЕНТІ КАФЕДРАСЫ**

Факультеттің Ғылыми Кеңес мәжілісінде
Бекітілді
Факультет деканы
_____ Б.Б. Мейірбаев

**«7М01802 - Әлеуметтік педагогика және өзін-өзі тану» мамандығына арналған
«ӘЛЕУМЕТТІК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТТЕГІ ҚАМҚОРЛЫҚ, ҚАРАУШЫЛЫҚ,
ПАТРОНАЖ» ПӘНІНЕН
ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ**

**ECTS - 5
КУРС -1**

Құрастырған: п.ғ.к., доцент м.а. Нургалиева Д.А.

АЛМАТЫ -2023

Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасын дайындаған педагогика және білім беру менеджменті кафедрасының доцент м.а., п.ғ.к. Нургалиева Д.А.

Кафедра мәжілісінде қаралып, ұсынылды.

«___» ____ 2023 ж., хаттама №

Кафедра меңгерушісі _____ Әлқожаева Н.С.

Кіріспе

Пәннің мақсаты – магистранттарға әлеуметтік педагогтың ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалармен әлеуметтік-педагогикалық іс-әрекеттегі қамқорлық, қараушылық, патронат жұмысының теориялық білімі мен іскерлігін қалыптастыру.

Пән бойынша қорытынды емтихан 15 апталық оқытудан кейін жүргізіледі. Пән бойынша қорытынды емтихан түрі – *жазбаша (офлайн)*.

Емтихан сұрақтары пән бойынша оқытылған дәріс, семинар және СӨЖ тапсырмаларының барысында құрастырылады. Емтиханға дайындық барысында курстың негізгі теориялық мазмұнын, терминология мен әдістерді де қайталау қажет.

Емтихан өткізу ерекшеліктері: емтихан барысында магистрант емтихан сұрақтарына белгіленген кестеге сәйкес, ауызша жауап береді. Жоғары ажыратымдылықтағы бейнекамералары бар және дыбыс жазылатын аудиториялар мен дәріс залдарында offline режимінде өтеді.

Тапсыру уақыты: 3 сағатты құрайды

Оқытудың нәтижесі:

Әлеуметтік жетімдердің құрылымдық-функционалдық, интерпритивизм тәсілін, қазіргі таңдағы отбасылық құндылықтардың төмендеуін, балалар үйінің жағдайы, құрылымы мен динамикасын, әлеуметтік жетімдіктің саяси, экономикалық, әлеуметтік, психологиялық-педагогикалық аспектілерін, қамқорлықтың отбасылық формалары (қамқоршылық пен қорғаншылық, патронат, асырап алу) мен институционалдандырылған қорғаншылықтың мазмұны мен мәні талдау, жетім балаларға арналған мемлекеттік және мемлекеттік емес білім беру мекемелерінде балалардың әлеуметтік-психологиялық жағдайын, ана қамқорлығынан айырылған балалардың зияткерлік даму ерекшеліктерін зерттеу, балалар үйіндегі әлеуметтік жетімдердің типтерімен жұмыс жасауда, әлеуметтік жетім мен ата-анасының қамқорынсыз қалған балаларды қоғамдық орындарға орналастыру формаларын, жіктей алу, сипаттау, түсініктерін көрсете білу; кесте құру, сұлба сызу, шағын эссе жазуға; қазіргі кезеңдегі балаларды орналастырудың әдістері мен құралдарымен жұмыс істеуге, шешуге, қолдануға қабілетті болады.

ЕМТИХАНҒА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛАР

Стандартты емтихан: жазбаша, офлайн өткізіледі.

Емтиханның ұзақтығы: 3 сағатты құрайды.

Әр магистрантқа 3 сұрақ беріледі, дайындалуға 30 минут, жауап беруге 7-10 минут беріледі.

Тапсыру күні мен уақыты: жазғы емтихан сессиясының кестесіне сәйкес болады және офлайн өткізіледі.

Минималды техникалық талаптар: жоғары ажыратылымдықтағы бейнекамералары бар және дыбыс жазылатын аудиториялар мен дәріс залдарының болуы.

Пән бойынша баға қою критерийлері:

1-блокқа пәнді оқыту нысанын білу мен түсінуді бағалайтын когнитивті (білімділік) құзыреттілік сұрақтары енеді. Бұл магистранттардың пәннің білім мазмұнын түсінуі мен білімін көрсету қабілетін камтиды.

Бағалануы 35 балл.

2-блокқа ақпаратты қолдану және талдау іскерлігін бағалайтын функционалдық құзыреттіліктерді анықтайтын сұрақтар кіреді. Бұл магистранттардың зерттеу аймағындағы дәлелдерді қалыптастыру мен негіздеу, мәселелерді шешуде өз білімін қолдана білуі және түсінуін қарастырады.

Бағалануы 35 балл.

3-блокқа ақпаратты синтездеу және бағалау іскерлігін анықтайтын жүйелік құзыреттілік мәселелері кіреді. Мұнда магистранттардың реферат, аналитикалық эссе, ой- толғау жазу, сабақ жоспарын, топтық жоба жұмысын құру қабілеттері бағаланады.

Бағалануы 30 балл.

Нәтижесінде 100 балл жинайды.

ТАПСЫРМАЛАР ҚҰРАСТЫРЫЛАТЫН ТАҚЫРЫПТАР:

1. Құрылымдық-функционалдық тәсіл контекстіндегі әлеуметтік жетімдік.
2. Әлеуметтік жетімдікті талдаудағы интерпритивизм тәсілі
3. Қазақстанда балалар үйлерінің пайда болу тарихы. Қазіргі Қазақстандағы балалар үйінің жағдайы, құрылымы мен динамикасы
4. Қазіргі Қазақстандағы әлеуметтік жетімдік пен панасыздықтың себептері мен факторлары. Қоғамның дағдарысы мен отбасылық мәселелер.
5. Неке мен отбасылық қатынастарды бұзатын факторлар. Қазіргі отбасының ерекшеліктері (түрлі әлеуметтік жағдайындағы отбасылар)
6. Жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды әлеуметтік қорғаудың нормативтік-құқықтық негіздері
7. Әлеуметтік жетімдіктің саяси, экономикалық, әлеуметтік, психологиялық-педагогикалық аспектілері. Қоғамның адамгершілік жағдайы және әлеуметтік жетімдік. Әлеуметтік жетімдіктің әлеуметтік-демографиялық портреті. Қоғамның ата-ана қамқорлығынан айырылған балаларға деген көзқарасы: қоғамдық сананың модельдері.
8. Қазақстан Республикасында жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларды отбасылық саясат және әлеуметтік қорғау саласындағы негізгі заңдар мен нормативтік актілердің мазмұны
9. Мемлекеттің көмегіне мұқтаж балалардың негізгі топтары және оларды орналастыру нысандары.
10. Жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған білім беру мекемесінің әлеуметтік педагогының қызметінің мазмұны және функционалдық міндеттері.
11. Балаларды мемлекеттік білім беру мекемесіне, асырап алушылардың, қамқоршылардың, алмастыратын отбасылардың тәрбиесіне беру тәртібі.
12. Балалар үйі және мектеп-интернатта орналастыру жолдары, ерекшеліктері
13. Қамқорлықтың отбасылық формалары (қамқоршылық пен қорғаншылық, патронат, асырап алу)
14. Институционалдандырылған қорғаншылықтың мазмұны мен мәні
15. Әлеуметтік жетімдіктің әлеуметтік-құқықтық аспектілері
16. Балалар үйіндегі әлеуметтік жетімдердің типтері. Отбасылық зорлық-зомбылық әлеуметтік жетімдікті тудыратын бірден бір факторы ретінде
17. Ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балалар мен жетім балаларды орналастырудың заңнамалық негізі
18. Ата-аналарының қамқорлығынсыз қалған балалар мен жетім балаларды орналастырудың формалары
19. Әлеуметтік жетім мен ата-анасының қамқорынсыз қалған балаларды қоғамдық орындарға орналастыру жолдары
20. Жаңа Қазақстан қоғамындағы қайталанған (вторичного) екінші реттік жетімдіктің жалпы сипаттамасы
21. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың әлеуметтік-психологиялық ерекшеліктері
22. Патронаттық отбасындағы тәрбиеленушілерді әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық қолдау модельдері. Сүйемелдеу компоненттері: сараптамалық-болжамдық, диагностикалық, мазмұндық-технологиялық, ұйымдастырушылық-басқарушылық.
23. Отбасын алмастырушы отбасындағы жетім балаларды тәрбиелеу процесі мен нәтижесін бақылау: Ата - ана мен бала қатынастарының ерекшеліктерін зерттеу, психофизикалық баланың даму динамикасын талдау, баланың әлеуметтік бейімделуі және т. б. патронаттық ата-аналарға кеңес беру
24. Патронаттық, асырап алушы, қамқоршы, қорғаншылық тәрбиесіндегі тәрбиеленушілерге педагогикалық қолдау көрсету
25. Жетім балалар және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың психологиялық мәселелері
26. Қазіргі жағдайда жетім балалар қамқорлығының баламалы нысандары
27. Балалар үйі тәрбиеленушілерінің мінез-құлқының типтік мәселелері. Жетім балаларды әлеуметтендірудегі қиындықтар
28. Балалар үйінің тұтас педагогикалық үдерісіндегі мониторинг нәтижелерін талдау
29. Жетім балаларды отбасылық тәрбиелеу нысандары. Өмірлік қиын жағдайларға тап болған отбасыларына қаржылық қолдау
30. ЕББҚ ететін жетім және ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалармен әлеуметтік-педагогикалық жұмыс
31. Әлеуметтік жетімдіктің алдын алуға және балаларды орналастырудың отбасылық формаларын дамытуда Интернет желісімен жұмыс. Республикалық Балалардың отбасылық құрылымы тақырыбы бойынша интернет-ресурстарға шолу
32. Әлеуметтік жетімдікті алдын алу мен отбасыларын нығайту барысындағы Ұлттық бағдарлама, (SOS Балалар ауылдары) жобаларды іске асыру жолдары

Баға қою критерийлері:

Қойылған бағаның көрсеткіштері:

Бағасы	Көрсеткіштері
Өте жақсы 95-100 (A) 90-94 (A-)	1. Теориялық сұрақтарға жауабы дұрыс және толық; 2. Тәжірибелік тапсырманың толық шешімін таба білген; 3. Ұсынылған ақпарат мазмұны сауатты, логикалық үйлесімді; 4. Шығармашылық қаблетін көрсетуі.
Жақсы 85-89 (B+) 80-84 (B) 75-79 (B-) 70-74 (C+)	1. Теориялық сұрақтардың жауаптары толық емес, кейбір нақты мәселелер қалыс қалғанда немесе жартылай жауап болғанда; 2. Тәжірибелік тапсырма орындалған бірақ қалыс-қалған қателіктерде; 3. Ақпарат сауатты бірақ логикалық байланыс болмаған жағдайда;
Қанағаттанарлық 65-69 (C) 60-64 (C-) 55-59(D+) 50-54 (D)	1. Теориялық сұрақтардың жауабы дұрыс, бірақ толық емес логикалық құрылымында қателіктер бар. 2. Тәжірибелік тапсырма толығымен орындалған; 3. Ақпарат сауатты бірақ логикалық байланыста кемшіліктер бар.
Қанағаттанарлықсыз 25-49(FX) 0-24 (F)	1. Теориялық сұрақтың жауабында өте көп қателіктер бар; 2. Тәжірибелік тапсырма орындалмаған; 3. Жауапта терминологиялық, грамматикалық, қателіктер бар, логикалық байланыста да кемшіліктер бар.

Ұсынылатын әдебиеттер:

1. Садвакасова З.М. В помощь педагогу-психологу в работе с детьми детского дома. – Учебно-методическое пособие. - Алматы, 2011.–270 с.
2. Садвакасова З.М. В помощь социальному педагогу, или как работать с трудными детьми: учебно-методическое пособие– Алматы: 2008. – 192 с.
3. Прихожан А.М., Толстых Н.Н. Психология сиротства. – СПб.:Питер, 2007. – 416 с.
4. Основы психологии семьи и семейного консультирования: О 75 Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Под общ. ред. Н.Н. Посысоева. — М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с
5. Технологии социальной работы с семьей и детьми: учебное пособие / А.С. Дудкин. - Пенза: ПГПУ им. В.Г.Белинского, 2011. - 40 с.
6. Шипицына Л.М. Психология детей-сирот: учебное пособие / Л.М. Шипицына. - Санкт-Петербург: Издательство СПбУ, 2005. - 628 с.
7. Аттестация педагогических и руководящих работников образовательных учреждений для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей: методические рекомендации / автор-сост. Л.К. сидорова. – М.: Айрис-пресс, 2004.
8. Водопьянова Н. Старченкова Е. Синдром выгорания: диагностика и профилактика. – СПб.: Питер, 2008..
9. Информационное сопровождение семейных форм устройства детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. – М.: ООО «Издательство «Проспект», 2010. – 192 с.
10. Рожков М. И., Сапожникова Т. Н. Социально-педагогическое сопровождение трудоустройства и профессиональной адаптации выпускников детских учреждений для детей-сирот: учебно-методическое пособие. — Калининград: Изд-во РГУ им. И. Канта, 2009. — 240 с.
11. Бобылева И.А. Социально-педагогическая поддержка воспитанников и выпускников организаций для детей-сирот: Монография. – М.: БФ «Расправь крылья!», 2016. – 288 с.

Законодательные и нормативно-правовые акты

1. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне жетім балалардың, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балалардың құқықтарын қамтамасыз ету мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасына концепция, ҚР БҒМ Балалардың құқықтарын қорғау комитеті, 2015 ж .
2. «Баланың құқықтары туралы» ҚР Заңы, «Неке (ерлі-зайыптылар) және отбасы туралы» Кодекс
3. Бала үйі қызметін ұйымдастыру ережелері, № 228, 2000 ж .6 маусым . 4 .«Қамқорлық пен қорғаушылық бойынша мемлекет қызметтерін жүзеге асыру ережелерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 30 наурыздағы № 382 қаулысы;
- 4 . «Патронаттық тәрбиелеушілерге берілген баланың (балалардың) күтіміне бөлінетін ақшалай қаражаттың көлемі мен төлемді жүзеге асыру ережелерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 30 наурыздағы № 381 қаулысы .
- 5.Об утверждении типовых правил деятельности видов организаций образования для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 июня 2013 года № 229. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 2 июля 2013 года № 8544.

6. Закон Республики Казахстан от 8 августа 2002 года № 345-III О правах ребенка в Республике Казахстан(с [изменениями и дополнениями](#) по состоянию на 26.06.2021 г.)
- 7.Об утверждении Положения о приемной семье.Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 7 октября 2016 года № 597. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 15 ноября 2016 года № 14425.
- 8.Об утверждении регламентов государственных услуг, оказываемых органом, осуществляющим функции по опеке или попечительству.Постановление акимата города Астаны от 9 сентября 2015 года № 107-1565. Зарегистрировано Департаментом юстиции города Астаны 15 октября 2015 года № 952.
- 9.Об утверждении Положения о патронатном воспитании. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 16 января 2015 №14. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан. 18.02.2015. № 10285.
- 10.Об утверждении Правил назначения и выплаты государственных пособий семьям, имеющим детей. Приказ Министра здравоохранения и социального развития РК от 5 мая 2015 года №319. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан. 30.06.2015. № 11507.
- 11.Об утверждении Правил формирования и использования Республиканского банка данных детей-сирот, детей, оставшихся без попечения родителей, и лиц, желающих принять детей на воспитание в свои семьи. Приказ МОН РК от 16.11.2016г. №661. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан. 11.01.2017. №14666.